

Zaaknummer : 00611432
Ons Kenmerk : ODH304627
Datum : 24-10-2022

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 3 december 2021 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, en 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag betreft het monitoren en onderzoek aan amfibieën, reptielen en vissen door Stichting RAVON in provincie Zuid-Holland. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de volgende verbodsbepalingen, met betrekking tot in het wild levende amfibieën, reptielen en vissen van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrictlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) voor wat betreft het opzettelijk vangen en doden (van die in het wild levende amfibieën, reptielen en genoemde vissensoorten);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb, voor wat betreft het opzettelijk verstoren (van);
- artikel 3.5, derde lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk rapen en vernielen van eieren(van);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (van);
- artikel 3.6, tweede lid van de Wnb voor wat betreft het onder zich hebben of te vervoeren (van);
- artikel 3.9, eerste lid, van de Wnb voor wat betreft het gebruik van niet-selectieve vangmiddelen voor het vangen (van).

Ook wordt ontheffing gevraagd voor het overtreden van de volgende verbodsbepalingen met betrekking tot in het wild levende amfibieën, reptielen en vissen van soorten genoemd in bijlage, onderdeel A, van de Wnb

- artikel 3.10, eerste lid, onder a, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk vangen en doden (van);
- artikel 3.10, eerste lid, onder b, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk beschadigen en vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (van);
- artikel 3.24, tweede lid, van de Wnb in samenhang met artikel 3.10 van het Besluit Wet Natuurbescherming, voor wat betreft het zich buiten gebouwen bevinden met een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middel dat geschikt is voor het vangen (van);
- artikel 3.34, eerste lid, van de Wnb, voor wat betreft het uitzetten (van), voor zo ver het weer loslaten van gevangen dieren, op de vangplek of een direct aan de vangplek grenzende locatie, als uitzetten kan worden gezien.

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 24 mei 2021 tot en met 31 maart 2036.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan Stichting RAVON;
- II. voor het vangen van amfibieën, reptielen en vissen op grond van artikel 3.25, eerste lid van de Wnb, de volgende vangmiddelen aan te wijzen:
  - Fuiken;
  - vangnetten (waaronder zegens, kruisnetten en schepnetten);
  - lichtval (in combinatie met fuik);
  - elektrovis-apparatuur;
  - vangstropje;
  - potvallen
  - en vangemmers;
- III. de voorschriften 1 tot en met 26 te verbinden aan deze ontheffing;
- IV. de aanvraag en de aanvullende stukken van 3 december 2021 en 28 januari 2022 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- V. dat deze ontheffing geldig is vanaf de bekendmaking van dit besluit tot en met 31 december 2032, met mogelijkheid tot verlenging.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen, zoals door ontheffinghouder gemachtigde externe onderzoeksbureaus en bij de ontheffinghouder geregistreeerde vrijwilligers. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. Alle in voorschrift 1 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven. Dit houdt in dat deze personen geïnstrueerd dienen te worden wat op basis van deze ontheffing is toegestaan en onder welke voorwaarden.
3. De in voorschrift 1 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar een handeling wordt verricht waarvoor aanspraak op deze ontheffing wordt gemaakt, over:
  - een (digitale) kopie van deze ontheffing;
  - een bewijs dat zij door de ontheffinghouder gemachtigd zijn, op naam;
  - een geldig legitimatiebewijs; en
  - tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
4. De in voorschrift 1 genoemde (rechts)personen die een handeling verrichten waarvoor aanspraak op deze ontheffing wordt gemaakt, zijn door de ontheffinghouder gemachtigd en geregistreerd op een (digitale) lijst van de ontheffinghouder. Een kopie van de actuele lijst met naam en registratienummer dient jaarlijks met het overzicht genoemd in voorschrift 6, te worden gestuurd aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mail: meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'. De (rechts)personen dienen toestemming te hebben gegeven om zijn/ haar gegevens op deze lijst te delen met bevoegd gezag, toezichthouders en opsporingsambtenaren.
5. a) Diegene die de handelingen uitvoert waarvoor aanspraak op deze ontheffing wordt gemaakt, zijn als zodanig aantoonbaar bij de ontheffinghouder geregistreerd. Dit zijn medewerkers van RAVON zijn (hierna : de professionals van RAVON). Deze personen dienen voldoende deskundig¹ te zijn.
b) Daarnaast werkt RAVON met ondersteuning van andere personen: ervaren vrijwilligers, studenten of onderzoekers van externe bureaus die aan een onderzoek van RAVON werken. Deze personen dienen (bij het uitvoeren van de onder deze ontheffing toegestane handelingen) onder direct toezicht te staan van een (ecologisch) deskundige¹.
c) In de hieronder volgende specifieke voorschriften wordt van bepaalde handelingen aangegeven dat die alleen uitgevoerd mogen worden door deze RAVON professionals.

---

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de flora en fauna, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij is als ecooloog of adviseur/specialist ecologie werkzaam voor een (semi)overheidsinstantie zoals het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, hoogheemraadschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming van desbetreffende beschermde soorten.

6. De ontheffinghouder dient jaarlijks voor 15 februari een overzicht van de uitgevoerde onderzoeken, waarvoor in het jaar daarvoor aanspraak op deze ontheffing is gemaakt, te zenden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mail: meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'.
7. Het overzicht bevat tenminste de locatie plangebied, type onderzoek/ methode, betreffende soorten en het aantal exemplaren dat (bij benadering) in het onderzoek betrokken is geweest. Het aantal dieren (dood of levend) dat in het voorafgaande jaar is onttrokken/meegenomen voor onderzoek (conform voorschrift 9) wordt ook in dit overzicht gezet. Voor de reguliere monitoringsonderzoeken in het kader van de Netwerk Ecologische Monitoring-meetnetten (hierna: NEM) en Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer-meetnetten (hierna: ANLb) die door vrijwilligers worden uitgevoerd, volstaat een overzicht van het aantal vrijwilligers en welke km-hokken daarbij zijn onderzocht en op welke soortgroepen.
8. De terreinbeheerder of de eigenaar van het onderzoeksgebied dient tijdig op de hoogte te zijn gesteld van de uit te voeren onderzoeken, de tijdsbestekken waarin deze plaatsvinden en de locaties. Dit geldt ook voor de monitoringsonderzoeken in het kader van de NEM en ANLb.

Specifieke voorschriften

9. Indien door professionals van RAVON amfibieën, vissen of reptielen in het veld worden aangetroffen welke zichtbaar ziek of verzwakt zijn en waarvoor het, in het kader van de staat van instandhouding van de soort, nodig wordt geacht nader onderzoek te verrichten, is het toegestaan één tot maximaal drie levende exemplaren van deze soort op de onderzoeklocatie te vangen en te onttrekken (zie ook voorschrift 11). Dit betreft maximaal drie exemplaren per onderzoeklocatie (biotoop) per seizoen.
10. Voor het door professionals van RAVON onttrekken van in het veld dood aangetroffen exemplaren voor onderzoek, geldt geen maximum.
11. Na het onttrekken (zoals vernoemd in voorschrift 9) dient binnen drie dagen een melding bij OZHZ te zijn gedaan met de vanglocatie, de soort en de reden om deze dieren te onttrekken en het verdere verloop van het nog uit te voeren onderzoek. Voordat het diagnostisch of toxicologisch onderzoek van start mag gaan, dient een goedgekeurd en geldig protocol dat is getoetst door de Instantie voor Dierenwelzijn, in het kader van de Wet op dierproeven, daarbij meegestuurd te zijn, zodat duidelijk is hoe de dieren zullen worden onderzocht en gehuisvest en welke methoden en middelen eventueel ingezet zullen worden voor het doden, indien dit noodzakelijk is. Ook de locatie en contactgegevens waar de dieren (tijdelijk) zijn gehuisvest en/of worden onderzocht dient daarbij vermeldt te worden.
12. Indien in het kader van het benodigde onderzoek zoals genoemd in voorschrift 9, de drie levende exemplaren niet volstaan en het onttrekken tot maximaal tien levende exemplaren noodzakelijk is, is dit op grond van deze ontheffing toegestaan, mits hiervoor van OZHZ schriftelijk toestemming is verkregen. Voor het onttrekken van méér dan tien levende exemplaren dient een aparte ontheffing te worden aangevraagd. Het overzetten van dieren zoals bedoeld in het kader van overzetacties die zijn aangemeld bij www.padden.nu wordt niet gezien als onttrekken.
13. Eieren mogen alleen door professionals van RAVON worden onttrokken. Incidenteel kunnen eieren van beschermde vissen of amfibieën voor (genetisch) onderzoek worden verzameld en onttrokken, hierbij wordt maximaal 5% van het in het biotoop aanwezige legsel verzameld. Eieren van reptielen mogen niet worden verzameld (tenzij op grond van een separate ontheffing) behalve niet uitgekomen eieren van

ringslangen, die tussen half november en half mei nog worden aangetroffen; deze kunnen voor onderzoek door professionals van RAVON worden meegenomen.

14. De handelingen waarvoor aanspraak op deze ontheffing wordt gemaakt, mogen uitsluitend worden verricht in het kader van onderzoek en onderwijs óf de algehele bescherming van inheemse amfibieën, reptielen en vissen en hun natuurlijke leefomgeving. Voor verboden handelingen die nodig zouden zijn voor mitigatie of compensatie van een ruimtelijke ingreep, dient een separate ontheffing te worden aangevraagd. Ook voor onderzoek waarbij systematisch en vooropgezet, anders dan bedoeld onder voorschrift 9, 11 of 12 dieren zullen worden onttrokken, dient een separate ontheffing te worden aangevraagd.
15. De onderzoeksmethoden en bijbehorende handelingen worden uitgevoerd volgens het projectplan en de onderzoeksprotocollen, maar mogen in geen geval de voorschriften uit deze ontheffing overtreden. De onderzoeksprotocollen waar in het projectplan aan gerefereerd wordt bestaan uit de documenten: 'Handleiding voor het monitoren van reptielen in Nederland' (RAVON, 4e versie, 2020), 'Handleiding NEM-Meetnet Beek- en Poldervissen' (RAVON, 2011) 'Handleiding voor het monitoren van Amfibieën in Nederland' (RAVON, herziende uitgave 2015) en 'Handleiding meetnet amfibieën en vissen in Natura 2000-gebieden' (RAVON, 2020) zoals ook aangeleverd bij de aanvraag.
16. Als de voorgeschreven onderzoeksmethodiek in de door RAVON opgestelde en gepubliceerde handleidingen, zoals genoemd in voorschrift 15, zodanig wijzigen dat hierbij wezenlijk andere vangmiddelen ingezet worden of voor de gehanteerde methode een herziening van de effectbeoordeling noodzakelijk is, dient eerst een aangepaste versie ter goedkeuring naar vergunningen@odh.nl gestuurd te worden onder vermelding van zaaknummer 00611432. Eerst dient een schriftelijke goedkeuring daarop verkregen te zijn, voordat dit aangepaste protocol in relatie tot deze ontheffing toegepast mag worden.
17. De ontheffinghouder draagt er zorg voor dat bij elk veldonderzoek verstoring van het leefgebied tijdens de voortplantingsperiode of de overwintering van een betrokken soort zo veel als mogelijk voorkomen wordt. Het onderzoek mag de voortplanting niet in gevaar brengen of de overwintering verstoren.
18. Gevangen soorten dienen zo snel mogelijk weer te worden losgelaten op de plek waar ze gevangen zijn, of wanneer deze plek geen geschikt habitat vormt, op een plek die hier direct aan grenst en die de soort op eigen kracht had kunnen bereiken. Indien andere soorten, dan soorten waarvoor het onderzoek is opgezet, gevangen worden, dienen deze zo snel mogelijk weer op de vangplek te worden losgelaten. Vissen die onbedoeld in een geïsoleerde amfibiepoel zijn gevangen mogen in de dichtstbijzijnde watergang worden losgelaten. Voor herintroductie en re-populatie dient altijd een separate ontheffing aangevraagd te worden.
19. De veldonderzoeken in oppervlaktewater met alle vormen van netten zijn niet toegestaan als de temperatuur in de waterkolom hoger is dan 24 graden Celsius of als de luchttemperatuur lager is dan 0 graden Celsius. De ontheffinghouder draagt er zorg voor dat, bij onderzoek in water met een net, minimaal 50% van de geschikte voortplantingsplaats ongemoeid wordt gelaten.
20. Fuiken dienen voorzien te zijn van een "keerwant" of "stop-grid" om otters, bevers, vogels, ratten en grotere vissen buiten de fuiken te houden. De fuik dient voor een deel boven het water te steken zodat dieren die lucht nodig hebben, niet kunnen verdrinken.

21. Elektrovisserij is een handeling die is voorbehouden aan professionals van RAVON. Zegen- en fuikenvisserij en het werken met lichtvallen (voor bijvoorbeeld kwabaal) kan worden uitgevoerd door professionals van RAVON of andere personen onder direct toezicht van professionals van RAVON. Vrijwilligers mogen pas zelfstandig amfibiefuiken hanteren en plaatsen op basis van deze ontheffing, nadat zij hiervoor in het veld door een professional van RAVON geïnstrueerd zijn en hiervoor expliciet schriftelijk gemachtigd zijn door RAVON.
22. Overzetacties van amfibieën die plaatsvinden tijdens de paddentrek (al dan niet met schermen en vangemmers) waarvoor aanspraak op deze ontheffing wordt gemaakt, dienen aangemeld en geregistreerd te zijn op www.padden.nu met de contactgegevens van de verantwoordelijke coördinator van de werkgroep.
23. Naast professionals van RAVON, is het gebruik van vangemmers en amfibieschermen door vrijwilligers, alleen toegestaan voor werkgroepen die geregistreerd zijn op www.padden.nu.
24. Vangemmers en potvallen voor het vangen van reptielen en amfibieën, worden dagelijks gecontroleerd, bij warm (>25 graden Celsius) droog weer minimaal twee keer per dag. Afhankelijk van de weersomstandigheden en de vanglocatie worden maatregelen getroffen om te voorkomen dat dieren in de val kunnen verdrinken of verdrogen. Voor onbedoelde bijvangsten, worden stokjes in de emmer of potval geplaatst, zodat kleine zoogdieren kunnen ontsnappen. Vangemmers voor onderzoek worden alleen gebruikt door professionals van RAVON, met uitzondering van de werkgroepen van overzetacties tijdens de paddentrek (zie voorschrift 22). Waar dit door de onderzoeker of werkgroep-coördinator effectief wordt geacht, worden maatregelen getroffen om predatie te voorkomen. De emmers en de schermen dienen zo snel mogelijk na voltooiing van de trek of het onderzoek verwijderd te worden.
25. Om verspreiding van ziekten te voorkomen dient het recentste desinfectieprotocol voor veldwerk van RAVON, opgevolgd te worden. Contact van desinfectiemiddelen met oppervlaktewater dient te worden voorkomen door het onderzoeksmateriaal thuis te reinigen en na te spoelen of na desinfectie van het onderzoeksmateriaal in het veld, deze eerst goed na te spoelen met water; dat met een schone emmer (zonder desinfectiemiddel) uit de nog te onderzoeken locatie is verzameld. Het desinfecteren en spoelen dient te gebeuren op voldoende afstand van het oppervlaktewater op plekken waar deze middelen geen directe schade aan kwetsbare natuur kunnen opleveren, bij voorkeur bij een straatkolk.
26. Het vangen van adders met adderhandschoenen wordt uitsluitend gedaan door leden van de WAN.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Deze ontheffing is geldig voor een periode van vijftien jaar, met mogelijkheid tot verlenging. Gelet op de instemmingen die benodigd zijn om dit besluit te kunnen verlengen, dient een verzoek tot verlenging uiterlijk 6 maanden voor het aflopen van de ontheffingsperiode te worden aangevraagd.
- Deze ontheffing is slechts van toepassing op de aangevraagde soorten en soortgroepen en de in de aanvraag opgenomen handelingen. Als blijkt dat er ten gevolge van deze handelingen verbodsbepalingen overtreden worden ten aanzien van andere dan voorgenoemde soorten en soortgroepen, dan dient hiervoor een aanvullende ontheffing te worden aangevraagd.
- Voor alle soorten – beschermd én onbeschermd – geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen. Zo dienen gevangen soorten zo snel mogelijk weer in vrijheid te worden gesteld (tenzij in dit besluit anders is bepaald), dient kwetsbaar leefgebied zo min mogelijk te worden betreden en dient (ver)storing ten gevolge van menselijke aanwezigheid en handelen tot een minimum te worden beperkt.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen

standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 3 december 2021 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, en 3.10, tweede lid, (in samenhang met artikel 3.8) van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag betreft het monitoren en onderzoek aan amfibieën, reptielen en vissen door Stichting RAVON in provincie Zuid-Holland. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de volgende verbodsbepalingen, met betrekking tot in het wild levende amfibieën, reptielen en vissen van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrictlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) voor wat betreft het opzettelijk vangen en doden (van die in het wild levende amfibieën, reptielen en genoemde vissoorten);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb, voor wat betreft het opzettelijk verstoren (van);
- artikel 3.5, derde lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk rapen en vernielen van eieren(van);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (van) ;
- artikel 3.6, tweede lid van de Wnb voor wat betreft het onder zich hebben of te vervoeren (van);
- artikel 3.9, eerste lid, van de Wnb voor wat betreft het gebruik van niet-selectieve vangmiddelen voor het vangen (van).

Ook wordt ontheffing gevraagd voor het overtreden van de volgende verbodsbepalingen met betrekking tot in het wild levende amfibieën, reptielen en vissen van soorten genoemd in bijlage, onderdeel A, van de Wnb

- artikel 3.10, eerste lid, onder a, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk vangen en doden (van);
- artikel 3.10, eerste lid, onder b, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk beschadigen en vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (van);
- artikel 3.24, tweede lid, van de Wnb in samenhang met artikel 3.10 van het Besluit Wet Natuurbescherming, voor wat betreft het zich buiten gebouwen bevinden met een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middel dat geschikt is voor het vangen (van);
- artikel 3.34, eerste lid, van de Wnb, voor wat betreft het uitzetten (van), voor zo ver het weer loslaten van gevangen dieren, op de vangplek of een direct aan de vangplek grenzende locatie, als uitzetten kan worden gezien.

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 24 mei 2021 tot en met 31 maart 2036.

Bij de aanvraag zijn de volgende stukken gevoegd:

- Ontheffing op grond van de Flora- en faunawet, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, kenmerk FF/75A/2016/015, 25 mei 2016;
- Ontheffing op grond van de Flora- en faunawet, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, kenmerk FF/75A/2016/022, 27 juli 2016;
- Ontheffing van 13 april 2021 verleend door Provincie Gelderland met zaaknummer 2021-002469;
- Ontheffing van 10 mei 2021 verleend door Provincie Limburg met kenmerk DOC-00148878;

- Ontheffing van 5 januari 2022 op grond van de Wet natuurbescherming verleend door Provincie Gelderland met zaaknummer 2021-002469;
- Activiteitenplan 'Ontheffing aanvraag bij Provincie Zuid-Holland door RAVON – Activiteitenplan', 17 maart 2021;
- Document 'Aanvullende informatie aanvraag ontheffing Wnb door stichting RAVON' met daarin 'Projectplan RAVON in kader aanvraag ontheffing Wnb in provincie Zuid-Holland', geen kenmerk, geen datum;
- Desinfectie protocol veldwerk, Stichting RAVON, april 2020;
- Handleiding meetnet amfibieën en vissen in Natura 2000-gebieden, R. ter Harmsel, J. Kranenbrug en T. Schippers, Versie 2.0 februari 2020;
- Handleiding voor het monitoren van reptielen in Nederland, Stichting RAVON, ISBN 978-90-831179-0-4, 4^e druk 2020;
- Handleiding voor het monitoren van amfibieën in Nederland - Herziene uitgave 2015, E. Goverse, M. de Zeeuw en J. Herder, 1 september 2015;
- Document 'Meetnet Vissen Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer – Handleiding beleidsmonitoring voor bittervoorn, kleine en grote modderkruiper en beekprik', Stichting RAVON, mei 2016;
- Document 'Meetnet Vissen Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer – Handleiding beleidsmonitoring voor boomkikker, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker en rugstreeppad, Stichting RAVON, mei 2016;
- Document 'Preventie van de verspreiding van chytridiomycose bij de vuursalamander – veiligheidsvoorschriften veldwerkzaamheden', Agentschap voor Natuur en Bos, februari 2014;

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, Wnb hebben wij op 4 april 2022 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.5, 3.6, 3.8, 3.9, 3.10, 3.24, 3.25 en 3.34 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

Amfibieën, reptielen en vissen komen van nature in Nederland voor en zijn in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bij bijlage I van het Verdrag van Bonn en genoemd in bijlage, onderdeel A bij Wnb. Op grond van artikel 3.5 van de Wnb is het verboden:

- amfibieën, reptielen en vissen opzettelijk te doden of te vangen (eerste lid);
- amfibieën, reptielen en vissen opzettelijk te verstoren (tweede lid);
- opzettelijk eieren van te vernielen of te rapen (derde lid);
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van te beschadigen of te vernielen (vierde lid).

Op grond van artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb, is het verboden, anders dan voor verkoop, amfibieën, reptielen en vissen onder zich te hebben of te vervoeren.

Op grond van artikel 3.10 van de Wnb is het verboden

- amfibieën, reptielen en vissen opzettelijk te doden of te vangen (eerste lid onder a);
- vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen (eerste lid onder b);

Op grond van artikel 3.8 van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid onder b, en/of artikel 3.10, tweede lid, van de Wnb aan de orde is en
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Op grond van artikel 3.9, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wnb is het verboden om gebruik te maken van vangmiddelen die qua werking en gebruik niet-selectief zijn en welke in elk geval zijn opgenomen in Bijlage VI, onderdeel a, van de Habitatrichtlijn. Op grond van artikel 3.9, tweede lid, kunnen wij ontheffing verlenen van het genoemde verbod. Hierop is artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb van overeenkomstige toepassing.

Op grond van artikel 3.24, tweede lid, van de Wnb in samenhang met artikel 3.10 van het Besluit natuurbescherming (hierna: Bnb) is het verboden zich buiten gebouwen te bevinden met bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen die geschikt zijn voor het doden of vangen van dieren, of met materialen ter onmiddellijke vervaardiging van die middelen, indien redelijkerwijs moet worden aangenomen dat die middelen of materialen zullen (kunnen) worden gebruikt voor het doden of vangen van dieren. Voor het vangen van ongewervelde dieren worden verscheidende vangmiddelen gebruikt, welke behoren tot onderdeel c van artikel 3.10 van het Bnb. Op grond van artikel 3.25, vierde lid, onder a, van de Wnb kunnen wij ontheffing verlenen van het genoemde verbod.

Op grond van het bepaalde in artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb, moeten in een ontheffing expliciet de middelen worden aangewezen die voor het vangen van dieren mogen worden gebruikt.

Op grond van artikel 3.34, eerste lid van de Wnb is het verboden dieren of eieren van amfibieën, reptielen en vissen uit te zetten.

Beoordeling

Aanvraag

Stichting RAVON (hierna: de aanvrager) vraagt een ontheffing Wnb aan voor het verrichten van handelingen ten behoeve van wetenschappelijk, ecologisch en monitoringsonderzoek naar in het wild voorkomende amfibieën (Amphibia), reptielen (Reptiles) en vissen (Pisces).

Stichting RAVON voert dit onderzoek uit met haar vaste medewerkers en ruim 1500 vrijwilligers. Specifieke onderzoeken besteedt zij soms uit aan gespecialiseerde onderzoeksbureaus of laboratoria. Monitoring en verspreidingsonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM-meetnet) en Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb-meetnet) en monitoring van soorten waarvoor in de aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd (Natura 2000-meetnet). De meetnetten worden in samenwerking met het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) opgesteld. Daarnaast verricht ze ecologisch onderzoek en activiteiten met als doelstelling duurzame populaties van inheemse reptielen, amfibieën en vissen te realiseren, verspreid over hun natuurlijke leefgebied in Nederland en haar overzeese gebiedsdelen. Waar nodig wordt daarbij soms ook ziektekundig of genetisch onderzoek uitgevoerd. Hiervoor worden bedreigingen (onder andere besmettelijke ziekten) in kaart gebracht en noodzakelijke ontwikkelingen voor behoud en beheer van populaties geagendeerd en wordt de benodigde kennis verzameld om te kunnen adviseren aan beheerders en ontwikkelaars van natuur, agrarisch landschap, de openbare ruimte of particuliere initiatieven. Dit doet ze in samenwerking met vele (inter)nationale partners, terreinbeheerders, wetenschappelijke instituten en overheden. RAVON initieert verder diverse activiteiten, zoals cursussen en

excursies, en vrijwilligersprojecten gericht op ontwikkeling en behoud van habitat en populaties, zoals onder andere activiteiten rondom aanleg en onderhoud van poelen, broeihopen voor ringslangen en de overzetacties tijdens de paddentrek.

Er is aan de aanvrager eerder ontheffing verleend voor het uitvoeren van ecologisch onderzoek in geheel Nederland eerder ontheffing verleend. Het betrof de inmiddels verlopen ontheffingen voor verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet, die zijn afgegeven door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) met de kenmerken: FF/75A/2015/013; FF/75A/2016/015 en FF/75A/2016/022. De ontheffing FF/75A/2015/013 liep af op 1 mei 2020. Sinds inwerkingtreding van de Wnb per 1 januari 2017 zijn Gedeputeerde Staten van de provincies bevoegd om ontheffing te verlenen. Op 5 januari 2022 is reeds een ontheffing verleend (met kenmerk 2021-002469) door provincie Gelderland met instemming van provincies Drenthe, Flevoland, Friesland, Groningen, Utrecht en Zeeland voor het uitvoeren van ecologisch onderzoek. Wij verlenen ontheffingen in het kader van (wetenschappelijk) onderzoek voor een periode van tien jaar, met mogelijkheid tot verlenging.

Voor onderzoek dat behalve onder de Wet natuurbescherming, ook valt onder de Wet op dierproeven (hierna: Wod) heeft de aanvrager een instellingsvergunning voor dierproeven van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) verkregen. Onderzoeksprojecten, die onder de Wod vallen, worden op basis van een projectplan of studieprotocol vooraf getoetst door de (interne) Instantie voor Dierenwelzijn (hierna: IvD) van de ontheffinghouder. De NVWA ziet toe op een goede uitvoering van de protocollen en vergunningen en het functioneren van de IvD.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Stichting RAVON voert monitoringsonderzoek uit naar populatieontwikkeling en verspreiding van in Nederland in het wild voorkomende amfibieën, reptielen en vissen. De meeste activiteiten van RAVON zijn gericht op de wettelijk beschermde soorten, maar ook algemene soorten worden gevangen en geregistreerd in databanken (waaronder NDFF). De onderzoeksmethoden en bijbehorende handelingen staan beschreven in het document 'Aanvullende informatie aanvraag ontheffing Wnb door stichting RAVON' met daarin 'Projectplan RAVON in kader aanvraag ontheffing Wnb in provincie Zuid-Holland' (hierna: Projectplan). De onderzoeksprotocollen waar in dit besluit en het projectplan aan gerefereerd wordt bestaan uit de (bij de aanvraag aangeleverde) documenten:

- 'Handleiding voor het monitoren van reptielen in Nederland' (RAVON, 4e versie, 2020);
- 'Handleiding NEM-Meetnet Beek- en Poldervissen' (RAVON, 2011);
- 'Handleiding voor het monitoren van Amfibieën in Nederland' (RAVON, herziende uitgave 2015) en -- --
- 'Handleiding meetnet amfibieën en vissen in Natura 2000-gebieden' (RAVON, 2020).

Het onderzoek (respectievelijk de monitoring) is- afhankelijk van de situatie- gericht op één of meerdere van de volgende subdoelen:

- Het monitoren voor trendberekening en verspreidingsonderzoek; daarbij is voor een goede determinatie of vaststellen van het voorkomen van een soort, vangen en hanteren soms noodzakelijk en kunnen ook vaste rust- en voortplantingsplaatsen beschadigd worden;
- het evalueren van migratiebewegingen en het habitatgebruik; onderzoeksmethoden hierbij zijn vangen met merken, herkenning op basis van patroon of zenderen;
- bij onderzoek dat is gericht op het vaststellen van genetische uitwisseling of genetische verschraling van populaties, of verspreiding van ziekten tussen populaties kunnen onderzoekstechnieken als het vangen en het nemen van DNA-monsters van weefsel of huidslim, of het verzamelen van eieren nodig zijn;
- het verzamelen van biometrische gegevens, waarbij na het vangen handelingen nodig zijn voor het bepalen van onder andere gewicht, lengte, geslacht;
- het vangen en hanteren in het kader van actieve bescherming (bijvoorbeeld paddenoverzetacties) – en educatieve doeleinden (excursies, stages, cursussen);

- het door gespecialiseerde laboratoria laten uitvoeren van pathologisch onderzoek bij in het veld aangetroffen dode exemplaren van inheemse amfibieën, reptielen of vissen en hiervoor de exemplaren te onttrekken en te vervoeren;
- het door gespecialiseerde laboratoria laten uitvoeren van ziektekundig onderzoek bij aangetroffen zichtbaar zieke exemplaren van inheemse amfibieën, reptielen of vissen en hiervoor enkele exemplaren te vangen en te vervoeren, hierbij worden de dieren mogelijk ook gedood;
- het voor het vangen benodigde, hanteren en inzetten van in de Wnb verboden niet-selectieve vangmiddelen (netten, fuiken en vallen) en het buitenshuis in bezit hebben van deze vangmiddelen.

Door de uitvoering van de onderzoeken kunnen eieren, larven of individuen van beschermde amfibieën, reptielen respectievelijk vissen, opzettelijk gestoord of verstoord, gevangen en in uitzonderlijke gevallen gedood worden. Hiermee wordt de verbodsbepaling in artikel 3.5, eerste, tweede en derde lid, en artikel 3.10, eerste lid, onder a, van de Wnb overtreden. Om individuen te vinden is het soms nodig om specifieke rust- of voortplantingsplekken aan te tasten of te vernielen. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, vierde lid, en artikel 3.10, eerste lid, sub b, van de Wnb overtreden. Bovendien worden dode of levende individuen hierbij vervoerd of onder zich gehouden. Hiermee wordt de verbodsbepaling in artikel 3.6, tweede lid van de Wnb overtreden.

Vangmiddelen (artikel 3.9, eerste lid, en 3.24, tweede lid, van de Wnb)

Met een aantal verzamelmethode worden amfibieën, reptielen en vissen verstoord en via niet-selectieve wijze gevangen, vervolgens uitgezocht, bemonsterd en het restant weer vrijgelaten. Incidenteel en in beperkte mate worden met de gekozen methodieken ook dieren gedood, na zorgvuldige afweging en toetsing door IvD. Hiermee wordt artikel 3.9, eerste lid, van de Wnb overtreden. Door het gebruik van fuiken, vangnetten (waaronder zegens, kruisnetten en schepnetten), lichtval (in combinatie met fuik), elektrovis-apparatuur, vangstropje, potvallen en vangemmers buiten gebouwen wordt het verbod van artikel 3.24, tweede lid, van de Wnb overtreden.

Staat van instandhouding

In het projectplan en de protocollen en handleidingen staat beschreven hoe zoveel mogelijk schade aan dieren en hun habitat kan worden voorkomen. De minst invasieve onderzoeksmethode die volstaat voor de onderzoeksdoelstelling wordt gekozen. Voor een deel van het beoogde onderzoek is het uitvoeren zonder verstoring of vangen niet mogelijk. Voor de meeste onderzoeksvragen volstaat het vangen en hanteren zoals beschreven in de reguliere onderzoeksprotocollen en handleidingen van RAVON, hierdoor blijven de negatieve effecten als gevolg van onderzoekshandelingen over het algemeen beperkt tot stress tijdens het hanteren. Waar mogelijk worden daarvoor ook alternatieve onderzoeksmethoden zoals bijvoorbeeld eDNA gebruikt. Waar dit vanuit de onderzoeksvraag niet volstaat, en meer invasieve handelingen nodig zijn, worden de projectvoorstellen en bijbehorende onderzoeksprotocollen beoordeeld in het kader van de Wod door een IvD.

Hierna volgt een korte toelichting hoe schadelijke effecten op de soorten tot een minimum beperkt worden:

- I. Bij de meeste onderzoeken wordt verwonden van dieren of beschadiging van hun verblijfplaatsen voorkomen;
- II. bij de monitoring van amfibieën is het uitgangspunt: eerst luisteren en kijken en dan pas vangen;
- III. het vangen met schepnet in de ei-fase wordt tot een minimum beperkt en alleen toegepast als dit nodig is om soorten te determineren en/of aantallen te bepalen;
- IV. reptielen worden op zicht gedetermineerd voor het NEM meetnet. Vangen geschiedt alleen als er een onderzoeksdoelstelling is geformuleerd en afspraken met terreinbeheerder hierover zijn gemaakt (Bijvoorbeeld het meten, wegen en de individuele herkenning van adders door de Werkgroep Adder Nederland (hierna: WAN). Het vangen van adders met adderhandschoenen wordt uitsluitend gedaan door leden van de WAN. Dit is vastgelegd in voorschrift 26);

- V. bevissing m.b.v. schepnetten is steeds een steekproef van het betreffende habitat, waarbij een bepaalde inspanning is gestandaardiseerd in overleg met CBS en waarbij een afweging is gemaakt tussen het verzamelen van gegevens enerzijds en anderzijds het zoveel mogelijk voorkomen van schade;
- VI. bij elektrisch vissen door professionals van RAVON wordt ook dusdanig gewerkt dat schade aan habitat (en dieren) zoveel mogelijk wordt beperkt.

In uitzonderlijke gevallen worden door professionals van RAVON dieren die al zichtbaar door een ziekte of gebrek zijn aangetast, onttrokken voor nader onderzoek. Het gaat dan om één tot maximaal drie exemplaren per onderzoeklocatie per seizoen. Waar het gewenst is dieren te onttrekken voor onderzoek en later mogelijk te doden, betreft het zeer geringe aantallen van dieren die al een zichtbaar gebrek hebben. Voor het onttrekken van dode dieren uit het veld is geen maximum vastgelegd. Bovenstaande activiteiten dienen te worden gemeld bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Van eieren wordt nooit meer dan 5% per keer verzameld of betreft het eieren waarvan op basis van de tijd van het jaar kan worden vastgesteld dat deze niet meer levensvatbaar zijn. Dit is opgenomen in de voorschriften 9 tot en met 13.

Deskundigheid

Er wordt geen negatief effect verwacht op de soorten of hun habitats als gevolg van het uitvoeren van de NEM-monitoring. Daarvoor is het wel belangrijk dat de handleidingen/protocollen worden opgevolgd, waarvoor RAVON vrijwilligers opleidt en begeleidt. Een groot deel van het monitoringsonderzoek wordt uitgevoerd door vrijwilligers. De professionals van RAVON die krachtens deze ontheffingen de betreffende handelingen mogen uitvoeren kunnen de vaste medewerkers van RAVON zijn, maar óók ervaren vrijwilligers, studenten of professionele onderzoekers van externe bureaus die op dat moment aan een onderzoek van RAVON werken. Deze personen dienen voldoende deskundig te zijn. Daarnaast werkt RAVON met ondersteuning van andere personen: ervaren vrijwilligers, studenten of onderzoekers van externe bureaus die aan een onderzoek van RAVON werken. Deze personen dienen (bij het uitvoeren van de onder deze ontheffing toegestane handelingen) onder direct toezicht te staan van een (ecologisch) deskundige. Dit hebben wij vastgelegd in voorschrift 5.

Daarnaast heeft ze een team van professionele onderzoekers in dienst die wetenschappelijk en ecologisch onderzoek uitvoeren naar voorkomende amfibieën, reptielen en vissen. De waarnemingen (vrijwilligers NEM-meetnetten) gebeuren voor het overgrote deel op het gehoord en op zicht, waarbij de waarnemer zich via een transect of steekproefsgewijs het plot bemonsterd. Het vangen van dieren gebeurt op beperkte schaal. Wanneer sprake is van invasief onderzoek door professionals, bijvoorbeeld bij het onttrekken deelpopulatie, is er altijd sprake van een aparte ontheffingsaanvraag, deze onderzoeken vallen niet onder de reikwijdte van onderhavig besluit.

Voorkoming van ziekte verspreiding

Punt van aandacht is de verspreiding van besmettelijke ziektes door het herhaald gebruik van onderzoeksmateriaal en waadkleding of schoeisel op verschillende locaties. Door dat herhaald gebruik kunnen onder andere schimmels die de huidziekte *chytridiomycose* bij amfibieën veroorzaken of het ranavirus verder verspreid worden. RAVON hanteert hiervoor het desinfectieprotocol 'Preventie van de verspreiding van chytridiomycose bij de vuursalamander – veiligheidsvoorschriften veldwerkzaamheden' van februari 2014 voor veldwerk, dat zij duidelijk communiceert naar haar vaste medewerkers en vrijwilligers. Het onderzoeken en in kaart brengen van deze ziektes helpt ook om de verspreiding van de ziektes tegen te gaan bij regulier beheer en ruimtelijke ontwikkelingen.

Conclusie staat van instandhouding

Er worden geen negatieve effecten van de onderzoekshandelingen op de staat van instandhouding van de betrokken soorten verwacht. Voor alle soorten is het uitgangspunt dat de staat van instandhouding van de populaties en doelstellingen van Natura2000 niet in het geding komen en dat schade of onnodig lijden te allen tijde zoveel mogelijk wordt voorkomen. De doelstelling van de onderzoeken en handelingen zijn er juist op gericht om

ecologische kennis te vergaren waarmee de gunstige staat van instandhouding kan worden bereikt en gemonitord. Dit geldt ook voor soorten die in het kader van de Wnb vrijgesteld zijn, maar wel vallen onder de zorgplicht. Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de handelingen niet leiden tot verslechtering van de instandhouding van amfibieën, reptielen en vissen in Zuid-Holland.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van de belangen 'onderzoek en onderwijs' en 'de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats' zoals genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, sub 1 en 4 van de Wnb.

Het ecologisch onderzoek vindt plaats om inzichten te krijgen in de staat van instandhouding, de verspreiding en de ecologische en biologische kennis van in het wild voorkomende amfibieën, reptielen en vissen in Nederland te vergroten en kennislacunes hierin te dichten. Met de onderzoeken die RAVON uitvoert, wordt bijgedragen aan de ecologische kennis voor bescherming, behoud en herstel van populaties en ontwikkeling van de natuurlijke leefomgeving van de inheemse soorten. Deze kennis wordt ook inzichtelijk gemaakt door veldexcursies, cursussen en het openbaar beschikbaar stellen van bijvoorbeeld handleidingen.

De NEM-meetnetten dienen om de landelijke- en provinciale trend vast te stellen, waarmee ook de landelijke staat van instandhouding beoordeeld kan worden. Door Bij12 en LNV goedgekeurde methodieken liggen hieraan ten grondslag. Met de provinciale meetnetten worden trend en staat van instandhouding vastgesteld van desbetreffende doelsoorten (onder andere kamsalamander, grote modderkruiper) in Natura 2000 gebieden. Met de paddenoverzet groepen wordt voorkomen dat amfibieën in de trektijd bij het passeren van wegen worden overreden. Door ziektekundig onderzoek worden de aanwezigheid en verspreiding van ziektes bij reptielen en amfibieën in kaart gebracht en kunnen populaties beter beschermd worden.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat de aangevoerde belangen 'onderzoek en onderwijs' en 'de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats' voldoende onderbouwd is om de negatieve effecten op amfibieën, reptielen en vissen, die als gevolg van de uitvoering van de activiteit optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

De onderzoeken zijn locatie-specifiek omdat de onderzoeksvraag vaak samenhangt met de verspreiding en het habitatgebruik van de soort. Zover de onderzoeksvraag en de trefkans het toelaat worden de onderzoeken zodanig uitgevoerd dat zo min mogelijk verstoring in de voortplantingsperiode en winterrustperiode plaatsvindt.

De onderzoeken zijn noodzakelijk om kennis, achtergronden en processen in vragen rond verspreiding, de staat van instandhouding, beheermaatregelen of bedreigingen van populaties te kunnen beantwoorden en onderbouwen. Het achterwege laten van de onderzoeken zou weliswaar (op korte termijn) minder effect sorteren op de betreffende dieren, maar het onderzoek is nodig om op de lange termijn negatieve effecten op die soorten te voorkomen of te beperken.

Bij het uitvoeren van het onderzoek wordt ten alle tijde zorg gedragen om de minst schadelijke methode te kiezen en zo verantwoord mogelijk te werken die een toereikend onderzoeksresultaat biedt voor het doel dat wordt nagestreefd. Onderzoeksmethodes dienen geoptimaliseerd te worden per soort(groep) en situatie en zodanig te worden opgezet dat deze zo min mogelijk nadeel voor de dieren en hun habitat veroorzaken. Daar waar mogelijk worden alternatieven gebruikt of ontwikkeld, zoals andere technieken of protocollen om data te verzamelen. RAVON doet geregeld methodologisch onderzoek naar de beste vang- en inventarisatiemethoden. Met deze methoden kan ecologische kennis worden verkregen over habitatgebruik, mobiliteit, genetische samenstelling en

conditie van populaties en interacties met omgevingsfactoren. Aldus verkregen onderzoeksresultaten vormen de basis voor (wetenschappelijke) adviezen aan beleidsmakers, natuurbeheerders en andere stakeholders [DB1].

Beoordeling en aanwijzing aangevraagde middelen en methoden

Op grond van artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb, moeten in een ontheffing de middelen en methoden worden aangewezen die voor het vangen en doden van dieren worden gebruikt.

Doden

Op grond van artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb, dienen ook de middelen die in het kader van deze ontheffing mogen worden gebruikt voor doden, aangewezen te worden. Het middel of de methode dat voor het minste ongerief zorgt, kan per soort of onderzoeksvraag verschillend zijn en wordt door een IvD op basis van de Wod en de laatste wetenschappelijke inzichten steeds zorgvuldig getoetst. Omdat het doden in het kader van deze ontheffing maar incidenteel voorkomt en slechts beperkt is toegestaan, en daarvoor ook altijd vooraf een door IvD getoetst onderzoeksprotocol moet worden overlegd en toegepast, worden de in deze onderzoeksprotocollen voorgeschreven middelen, tenzij anders wordt aangetoond, ook binnen deze ontheffing als valide en passend beschouwd.

Het doden of onttrekken van dieren in het kader van onderzoek, betreft een handeling die door haar invasieve karakter ook valt onder de Wod. In het kader van de Wod wordt op onderzoeksniveau getoetst, waarbij een afweging plaatsvindt op basis van mogelijke alternatieven met gefokte proefdieren, de onderzoeksvraag, de betrokken diersoort en beperking van het ongerief mede met de laatste inzichten uit de onderzoekspraktijk. Het voorkomen van onnodig lijden van dieren in het wild, zoals vastgelegd in artikel 3.24, eerste en derde lid, van de Wnb is overigens ook geborgd in artikel 10F van de Wod. Uit hoofde van artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb achten wij het daarom niet zinvol en wenselijk, de middelen voor doden op voorhand vast te leggen of te beperken. In voorschriften 8 tot en met 10 en 15 hebben wij opgenomen dat het bevoegd gezag kan vragen om een nadere onderbouwing van de gekozen methode of middel om te doden, en indien zij daar op basis van de Wnb aanleiding toe ziet, de ontheffing voor het betreffende onderzoek in te trekken.

Vangen

Voor het vangen van amfibieën wordt gebruik gemaakt van schepnetten, vangemmers en fuiken. Voor het vangen van reptielen wordt gebruik gemaakt van potvallen, vangemmers en vangstropjes. Voor het vangen van vissen wordt gebruik gemaakt van schepnetten, zegens, kruisnetten, fuiken, lichtvallen en elektrovis-apparatuur. Als zodanig hebben wij deze middelen in voorliggend besluit expliciet aangewezen. Het gebruik van bovengenoemde middelen staat toegelicht in het Projectplan. Hierna volgt een korte toelichting op het gebruik van de diverse vangmiddelen.

Gebruikers van de middelen zijn ervoor opgeleid om de middelen op een juiste en zorgvuldige wijze toe te passen, zonder dat deze onnodige schade veroorzaken. Ervaren onderzoekers zien erop toe dat dit ook in de praktijk gebeurt. Voor elk onderzoek wordt verder de meest optimale keuze voor de vangmethode afgewogen en ingezet. Het schepnet en andere genoemde vangmiddelen mogen door zowel professionals als vrijwilligers worden gehanteerd, zoals vastgelegd in het "Basisdocument Vrijwilligersbeleid RAVON" (Kaat Willemse, versie 14 december 2020).

Amfibieën

Voor het vangen van amfibieën wordt gebruik gemaakt van de volgende methoden en vangmiddelen:

1. Schepnet: amfibieën worden met het schepnet bemonsterd door te scheppen in een poel/water, dit gebeurt ook door vrijwilligers;

2. Handmatig: actief opsporen in het veld en, al dan niet met handschoen, vangen van het dier. In de handleiding monitoring amfibieën wordt aangegeven dat het vangen van dieren slechts incidenteel hoeft plaats te vinden om bijvoorbeeld groene kikkers tot op soort te identificeren. In vroege voorjaarsronden kunnen vrijwel alle soorten goed op geluid worden geïdentificeerd en ook aan de hand van eieren/eisnoeren. Vangen is dus veelal als een laatste check nodig om met zekerheid poelkikker van bastaardkikker te kunnen onderscheiden mocht dat nodig zijn. Dit gebeurt ook door vrijwilligers;
3. Valemers: Dagelijks worden de emmers gecontroleerd (bij voorkeur in de ochtend) en de dieren handmatig uitgenomen, al dan niet met handschoen. Er kunnen ook afgeleide producten zoals Curverboxen worden gebruikt. Dit gebeurt alleen door professionals of onder directe begeleiding van professionals;
4. Amfibiefuik: voor gestandaardiseerd onderzoek worden in plaats van het schepnet ook amfibiefuiken gebruikt. Deze worden zorgvuldig geplaatst (deel boven water uitstekend in verband met luchttademhaling salamanders) en dagelijks gecontroleerd. Door toepassing van een stop-grid worden bijvangst voorkomen.

Het inzetten van bovengenoemd vangmethoden mag alleen worden toegepast door professionals van RAVON of onder hun directe begeleiding (zie ook voorschrift 5). Normaal gesproken worden er geen eieren verzameld tijdens de monitoring, die worden ter plekke geïdentificeerd tot welke soort ze behoren. Verder dient de waarnemer zich te houden aan het actuele hygiëneprotocol.

Reptielen

Voor het vangen van reptielen wordt gebruik gemaakt van drie mogelijke methoden en vangmiddelen:

1. Handmatig: actief opsporen in het veld en, al dan niet met handschoen, vangen van het dier. Bij hagedissen wordt gepoogd de hand geheel over het dier geplaatst zodat de kans op het afwerpen van de staart wordt geminimaliseerd;
2. Valemers: Dagelijks (bij voorkeur tegen het einde van de dag) worden de emmers gecontroleerd en de dieren handmatig uitgenomen, al dan niet met handschoen. Er kunnen ook afgeleide producten zoals Curverboxen worden gebruikt. Predatie en uitdrogen wordt zoveel mogelijk voorkomen door wat dekking (gras/stro) in valemmer te doen; een stokje wordt geplaatst zodat muizen eruit kunnen klimmen;
3. Vangstropjes: De hagedis wordt actief opgespoord en een stropje, dat aan een hengeltje zit, wordt om de nek van het dier geschoven. Vervolgens wordt het dier opgetild en direct met de hand ondersteund. Dit is een effectieve en snelle methode om dieren die in de vegetatie verscholen zitten te kunnen bemachtigen. Hierbij is het risico op het afwerpen van de staart kleiner dan wanneer met de hand gevangen wordt.

Vissen

Voor het vangen van vissen wordt gebruik gemaakt van de volgende methodes en vangmiddelen:

1. Schepnet: dit gebeurt met name in kleine watergangen en ondiepe oevers van grotere wateren. Hiermee is het goed mogelijk om kleinere en meer verborgen soorten te bemonsteren in structuurrijke habitats;
2. Zegenvisserij: dit gebeurt met name in grotere wateren met weinig structuur. Dit middel is tevens geschikt om grotere en meer vrij zwemmende soorten te vangen en gestandaardiseerd per wateroppervlak te bemonsteren;
3. Fuikenvisserij: dit gebeurt met name bij vismigratie vraagstukken. Hiermee worden migrerende vissen opgevangen, bijvoorbeeld voor of achter een vismigratievoorziening;
4. Lichtvallen: dit is een variant op een fuik, maar dan in kleine schaal uitgevoerd met een lichtbron. Hiermee worden 'fototactische' vislarven aangetrokken en gevangen. Voornamelijk toegepast in onderzoek naar kwabaal;
5. Elektrovisserij: dit gebeurt met name in kleine watergangen en ondiepe oevers van grotere wateren. Hiermee is het goed mogelijk om kleinere en meer verborgen soorten te bemonsteren in structuurrijke habitats. Door het elektrische veld worden doorgaans meer en grotere vissen gevangen dan met een schepnet;

6. Zaklampvisserij: in ondiep helder water worden in het donker gespeurd naar vissen. Deze methode leidt niet tot vangst van het dier.

Elektrovisserij

Elektrovisserij wordt uitsluitend door professionals van RAVON gedaan. De zegenvisserij en fuikvisserij worden door professionals gedaan, eventueel geholpen door vrijwilligers die de instructies opvolgen van de professionals. Zegen en elektrovisserij worden doorgaans toegepast om een totale indruk te krijgen van de totale visstand. In iedere situatie wordt afhankelijk van vangsten en/of reactie van dieren de onderzoeksmethode verfijnd, bijvoorbeeld door het bijstellen van stroomsterkte bij elektroapparaat, of het staken van zegenvisserij als er te veel planten mee komen. Hiermee worden ongewilde negatieve effecten van deze activiteiten tot een minimum beperkt.

Subconclusie onderzoeksmethoden en vangmiddelen

Wij oordelen dat de onderzoeksmethoden en de vangmiddelen functioneel zijn en in lijn met de onderzoeksdoelstellingen. De aangevraagde vangmiddelen vinden wij daarvoor doeltreffend, passend en mogelijk noodzakelijk. Deze middelen worden dan ook aangewezen als toegestane vangmiddelen. Door het gebruik van onder andere vallen, vangkooien en netten buiten gebouwen wordt het verbod van artikel 3.24, tweede lid, van de Wnb in samenhang met artikel 3.10 van het Bnb overtreden. Gelet op het bovenstaande verlenen wij hiervoor ook ontheffing.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Die mogelijkheid geldt bijvoorbeeld voor de uitvoering van onderzoek in Natura 2000-gebieden.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, artikel 3.9, tweede lid, en artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met 3.8, vijfde lid, en artikel 3.25, vierde lid, onder a, van de Wnb worden verleend.